

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ
«ΕΞΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΚΗΣ»

Το Συμβούλιο της Επικρατείας και η διοικητική δικαιοσύνη στο σύνολό της υπάρχουν για να προστατεύουν τον πολίτη από την παράνομη διοικητική δράση. Την αποτελεσματικότητα της προστασίας αυτής υπονομεύει όμως ο συντριπτικός όγκος των εκκρεμών υποθέσεων και οι συνακόλουθες καθυστερήσεις που ταλαιπωρούν τους Έλληνες πολίτες και που έχουν δυσμενέστερες επιπτώσεις στην οικονομία της χώρας. Που οφείλεται ο τεράστιος αυτός όγκος; α) στην κακοδιοίκηση, η οποία, σε συνδυασμό με την δαιδαλώδη πολυνομία, αποτελεί πραγματική «μηχανή παραγωγής» διαφορών, β) στην έλλειψη ρυθμίσεων που θα απεθάρρυναν την άσκηση προπετών ενδίκων βοηθημάτων και μέσων ή ενδίκων βοηθημάτων και μέσων με ασήμαντο αντικείμενο, γ) στην αλόγιστη άσκηση ενδίκων βοηθημάτων και μέσων από το ίδιο το Δημόσιο και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Πρέπει συνεπώς, να ληφθούν δραστικά μέτρα, για την αντιμετώπιση του προβλήματος, όπως άλλωστε, τονίσθηκε και από όλους τους συμμετέχοντες στην από 1.03.2010 ανοιχτή συνεδρίαση του Υπουργικού Συμβουλίου με την ηγεσία της δικαιοσύνης. Το Συμβούλιο της Επικρατείας έχοντας επίγνωση των παραπάνω προβλημάτων και αντιμετωπίζοντας σοβαρό πρόβλημα στην διεξαγωγή των εργασιών του λόγω του όγκου των υποθέσεων, είχε ήδη συστήσει Επιτροπή με αντικείμενο εργασίας την ανακατανομή της ύλης του Δικαστηρίου και την ορθολογική κατανομή αυτής μεταξύ των σχηματισμών του. Μετά από πολλές συνεδριάσεις η διοικητική Ολομέλειά του, με το πρακτικό 4/2010, πρότεινε σειρά ρυθμίσεων προς επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης από το Ανώτατο αυτό Δικαστήριο. Οι προτάσεις αυτές, περιλαμβάνουν μέτρα όχι μόνον «κλασικά» δηλαδή περί μεταφοράς αρμοδιοτήτων σε άλλα δικαστήρια, αλλά και πιο πρωτότυπα, διαρθρωτικά. Ελπίζεται δε ότι με τα μέτρα αυτά θα αντιμετωπισθεί σε μεγάλο βαθμό το πρόβλημα της υπερφόρτωσης του Δικαστηρίου με μεγάλο όγκο υποθέσεων και ότι κατόπιν αυτού θα διευκολυνθεί αποφασιστικά η άσκηση του έργου όχι μόνον του Συμβουλίου της Επικρατείας, αλλά και της διοικητικής δικαιοσύνης γενικότερα με τελικό αποτέλεσμα την σημαντική επιτάχυνση της διοικητικής δίκης επ' ωφελεία του Έλληνα πολίτη.

Πρέπει να σημειωθεί ότι αντίστοιχη κατάσταση ως προς τον όγκο των εκκρεμών υποθέσεων, η οποία οφείλεται κατά βάση στους παραπάνω λόγους, εμφανίζεται και στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια και, κυρίως, στα διοικητικά πρωτοδικεία, στα οποία τα

ασκούμενα ένδικα βοηθήματα και ένδικα μέσα έχουν πολλαπλασιαστεί τα τελευταία έτη και συνεχίζουν να αυξάνονται από έτος σε έτος. Η εξέλιξη αυτή αποτελεί τη βασική αιτία της μεγάλης καθυστέρησης στην εκδίκαση των υποθέσεων που δημιουργείται κυρίως λόγω του μεγάλου χρονικού διαστήματος μεταξύ της κατάθεσης του ένδικου βοηθήματος και της οριζόμενης δικασίμου. Παρά τις παρεμβάσεις που έχουν επιχειρηθεί τα τελευταία έτη στις ρυθμίσεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας και τις προσπάθειες που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο της εσωτερικής οργάνωσης των διοικητικών δικαστηρίων, τα προβλήματα δεν έχουν μειωθεί. Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που σχετίζονται με την καθυστέρηση της απονομής της δικαιοσύνης από τα διοικητικά εφετεία και πρωτοδικεία, το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συνέστησε ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με έργο να προτείνει τις αναγκαίες δικονομικές ρυθμίσεις και να συντάξει σε σύντομο χρόνο σχετικό σχέδιο νόμου με μέτρα άμεσης απόδοσης, δεδομένου ότι αφενός η άρση των λόγων υπερφόρτωσης των διοικητικών δικαστηρίων που σχετίζονται με τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών απαιτεί πρωτοβουλίες μακράς πνοής μακροχρόνιας απόδοσης και αφετέρου η επίσης αναγκαία αναδιοργάνωση του οργανωτικού και λειτουργικού πλαισίου των διοικητικών δικαστηρίων δεν είναι εφικτό να ολοκληρωθεί σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα διότι απαιτεί σοβαρή μελέτη και ανάλυση, τη διάθεση ικανών μέσων και τη λήψη σημαντικών μέτρων υλοποίησης. Στην πρόταση της επιτροπής περιλαμβάνονται και μέτρα, τα οποία συνιστούν τολμηρές δικονομικές τομές, με εισαγωγή νέων, άγνωστων μέχρι σήμερα στο διοικητικό δικονομικό δίκαιο, και κινούνται σε τέσσερις άξονες. Συγκεκριμένα: α) Εισάγονται νέες διαδικασίες, με τις οποίες παρέχεται στον πο λτη, φυσικό ή νο μικό πρόσωπο, η δυνατότητα να ικανοποιούνται απαιτήσεις του εκκαθαρισμένες κατά το νομικό και πραγματικό μέρος μικρού σχετικά αντικειμένου, χωρίς να απαιτείται η κίνηση της χρονοβόρας τακτικής διαδικασίας. β) Απλοποιούνται υφιστάμενες διαδικασίες, μεταξύ άλλων με την πρόβλεψη μονομελούς εφετείου για την εκδίκαση εφέσεων κατ' αποφάσεων μονομελούς πρωτοδικείου και την διεύρυνση της εννοίας της συναφείας. γ) Ενισχύεται η διαδικασία της πρότυπης δίκης, με σκοπό να διευκολύνεται η λειτουργία της και να περιορίζονται οι περιπτώσεις διεξαγωγής μεγάλου αριθμού δικών για το ίδιο νο μικό ζήτημα. δ) Θεσπίζο ναι μέτρα για την αποτροπή του φαινομένου της μη αποστολής φακέλου από την Διοίκηση, που αποτελεί βασική αιτία αναβολής εκδίκασης των υποθέσεων και για την επιτάχυνση της καθαρογραφής των σχεδίων αποφάσεων.

Βασικός σκοπός του παρόντος σχεδίου νόμου, στο οποίο έχουν περιληφθεί οι προτάσεις της διοικητικής Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας καθώς και οι ρυθμίσεις, τις οποίες εισηγήθηκε η ειδική νομοπαρασκευαστική ως προς τις διαδικασίες στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, είναι η αντιμετώπιση της καθυστέρησης στην απονομή της δικαιοσύνης τόσο στο Συμβούλιο της Επικρατείας, όσο και στα διοικητικά πρωτοδικεία και εφετεία, η οποία ναρκοθετεί το κράτος δικαίου και αποδυναμώνει στην πράξη σειρά συνταγματικών δικαιωμάτων των πολιτών.

Ειδικότερα, οι προτεινόμενες κατ' άρθρο ρυθμίσεις είναι οι ακόλουθες:

Επί του άρθρου 1:

Η συνηθισμένη διαδρομή μιας υπόθεσης στα διοικητικά δικαστήρια είναι διοικητικό πρωτοδικείο- διοικητικό εφετείο- Συμβούλιο της Επικρατείας. Έτσι, κάθε θέμα που ανακύπτει, όσο σημαντικό και αν είναι, όσους πολίτες και αν αφορά, τίθεται πρώτα υπό την κρίση του πρωτοδικείου. Πρωτοδικεία, όμως, υπάρχουν στην Χώρα πολλά και μπορεί να μην καταλήγουν όλα στο ίδιο συμπέρασμα. Άλλωστε, στο πλαίσιο ενός και μόνο πρωτοδικείου υπηρετούν πολλοί δικαστές που μπορεί να μην συμφωνούν όλοι με την δοθείσα λύση. Αποτέλεσμα; Αντίθετες αποφάσεις, με συνέπεια, αν πρόκειται για θέμα σημαντικό που αφορά πολλούς, αμφιβολίες, ανασφάλεια, ενδεχομένως και κοινωνικός αναβρασμός από τα αντιτιθέμενα συμφέροντα των πολιτών. Ασκούνται εφέσεις στα εφετεία. Αλλά και σε αυτά ισχύουν τα ίδια. Ασκούνται αιτήσεις αναιρέσεως στο ανώτατο δικαστήριο. Αυτό, που ως λόγο υπάρξεως έχει, ακριβώς, την ενότητα της νομολογίας, επιλύει επιτέλους το αμφισβητούμενο ζήτημα. Ενδεχομένως μετά από παραπομπή στην Ολομέλειά του. Πόσο χρόνο, ή μάλλον πόσα χρόνια πέρασαν από την πρώτη πρωτόδικη απόφαση μέχρι την οριστική λύση; Πολλά, με αποτέλεσμα την εξουθένωση του πολίτη και την αβεβαιότητα του δικαίου. Κρίνεται συνεπώς, ότι θα επιτευχθεί ιδιαίτερη επιτάχυνση στην απονομή της διοικητικής δικαιοσύνης αν, σε θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος που, ως εκ της φύσεώς τους, αφορούν πολύ κόσμο, δοθεί η δυνατότητα τόσο στους διαδίκους, Υπουργό και ιδιώτες, όσο και στα διοικητικά δικαστήρια να απευθύνονται απ' ευθείας στο Συμβούλιο της Επικρατείας ώστε αυτό να χαράσσει σύντομα, μια ώρα αρχύτερα, μια νομολογιακή γραμμή. Πρόκειται δηλαδή για μία δίκη «πιλότο», η οποία σκοπό έχει να εδραιώσει το ταχύτερο δυνατό την ασφάλεια του δικαίου και να απαλλάξει τον πολίτη από την πολυετή προσμονή.

Επί του άρθρου 2:

Συχνά αμφισβητείται για τον ένα ή τον άλλο λόγο η συνταγματικότητα ενός νόμου. Αποτέλεσμά της είναι μια γενικότερη αναταραχή. Αν ο νόμος επιβάλλει στους πολίτες υποχρεώσεις, όπως πρόσφατα, με την έκτακτη εισφορά, η αμφισβήτησή του τους δημιουργεί ελπίδες αποφυγής. Αν, αντίθετα, ο νόμος το α παρέχει δικαιώματα, η αμφισβήτησή του τους γεμίζει ανησυχίες. Αλλά και η κρατική μηχανή αρχίζει να πλέει σε πελάγη αβεβαιότητας. Εύλογα. Γιατί το Σύνταγμα υποχρεώνει τα δικαστήρια να μην εφαρμόζουν νόμο, το περιεχόμενο του οποίου κρίνουν αντισυνταγματικό.

Κρίνεται, λοιπόν, ότι όταν διοικητικό δικαστήριο δεν εφαρμόζει τυπικό νόμο ως αντίθετο στο Σύνταγμα ή σε άλλη υπερνομοθετική διάταξη (διεθνή σύμβαση) χωρίς προηγούμενη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, το θέμα είναι ιδιαίτερα σοβαρό (πρβλ. άρθρο 100 παρ. 5 του Συντάγματος) και πρέπει, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης (περί ανεκκλήτου, περί εφέσεως κλπ.), να άγεται απ' ευθείας ενώπιόν του προς επίλυση του προβλήματος.

Επί του άρθρου 3:

Προτείνεται η κατάργηση του άρθρου 13 παρ. 9 του ν. 3790/2009 γιατί κρίνεται ότι η κατάργηση της υποχρέωσης προηγούμενης γνωμοδότησης του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους για την άσκηση αιτήσεων αναιρέσεως εκ μέρους του Δημοσίου επιβαρύνει το Συμβούλιο της Επικρατείας με σωρεία αιτήσεων υποβαλλομένων χωρίς κανένα έλεγχο του παραδεκτού και του βασίμου τους. Εξάλλου, η διάταξη του άρθρου 12 του ν. 2298/95, αποδείχθηκε αποτελεσματική στην διήθηση αιτήσεων αναιρέσεως που ασκεί το Ελληνικό Δημόσιο και ν.π.δ.δ., ενώ διαμορφώθηκε και σημαντική νομολογία σε σχέση με την εφαρμογή της διάταξης. Κρίνεται συνεπώς σκόπιμο, στα πλαίσια της επιτάχυνσης της διοικητικής δίκης η ρύθμιση να επαναφερθεί στο σύνολο της.

Επί του άρθρου 4:

Προτείνεται ο καθορισμός των αρμοδιοτήτων των Τμημάτων του Συμβουλίου της Επικρατείας να γίνεται στο εξής με απόφαση της Ολομελείας, χωρίς προεδρικό διάταγμα.

Εξάλλου, κατά τα ισχύοντα, η επίλυση των σχετικών περί την αρμοδιότητα διαφωνιών των Τμημάτων που τόσο συχνά ταλανίζουν το Δικαστήριο, ανήκει στην εξαιρετικά δυσκίνητη Ολομέλειά του, προς μεγάλη απορία των διαδίκων που περιμένουν το συντομότερο δυνατόν την επί της ουσίας απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Προτείνεται, κατά τροποποίηση του άρθρου 14 του π. δ. 18/1989, το «εσωτερικό» αυτό θέμα, είτε ανακύπτει προ της συζήτησης της υπόθεσης λόγω διαφωνίας των Προέδρων των Τμημάτων, είτε και μετά, όταν Τμήμα έκρινε εαυτό αναρμόδιο, να επιλύεται δεσμευτικά με πράξη του Προέδρου του Δικαστηρίου.

Τέλος, πολλές φορές οι λόγοι που υπαγόρευσαν την απευθείας εισαγωγή υπόθεσης στην Ολομέλεια ή στην επταμελή σύνθεση εξέλιπαν. Κρίνεται σκόπιμο να διευκρινισθεί ότι με νεότερη πράξη του Προέδρου η υπόθεση μπορεί να εισαχθεί στο αρμόδιο Τμήμα, είτε στην πενταμελή σύνθεση.

Επί του άρθρου 5:

Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 17 του π.δ. 18/1989 περί υπογραφής της αιτήσεως ακυρώσεως από μόνο τον αιτούντα ούτως ή άλλως δεν τον απαλλάσσει της υποχρεωτικής παράστασης δικηγόρου κατά την συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο. Κατόπιν αυτού, προτείνεται η κατάργησή του.

Επί του άρθρου 6:

Ρύθμιση προς αποφυγή περιττών διατυπώσεων, κυρίως δε αποφυγή υπερμέτρο υ επιβαρύνσεως της γραμματείας των δικαστηρίων.

Επί του άρθρου 7:

Η κατά την κειμένη νομοθεσία έκθεση του εισηγητή δικαστή, ιδίως στις ακυρωτικές διαφορές, κατά το μέρος που περιέχει αιτιολογημένη γνώμη για τα ζητήματα της υπόθεσης, αφ' ενός μεν αποτελεί σημαντική αιτία επιβράδυνσης της διαδικασίας, αφ' ετέρου δε δημιουργεί σοβαρό πρόβλημα συμβατότητας με τις αρχές της δίκαιης δίκης και τη σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (βλ. ιδίως αποφάσεις της 7.6.2001, υπόθεση Kress κατά Γαλλίας, και της 12.4.2006, υπόθεση Martinie κατά Γαλλίας). Κατόπιν αυτών, κρίνεται ότι η εν λόγω έκθεση πρέπει να περιορισθεί στην παράθεση του ιστορικού της διαφοράς και των ζητημάτων που ανακύπτουν και να τροποποιηθούν αντιστοίχως οι σχετικές διατάξεις.

Επί του άρθρου 8:

Με την παρ. 1 του άρθρου αυτού προτείνονται ορισμένες βελτιώσεις, οι οποίες εκρίθησαν απαραίτητες προκειμένου να καταστεί ταχύτερη και αποτελεσματικότερη η διεξαγωγή της εν συμβουλίω διαδικασίας.

Εξάλλου, η κτηθείσα εμπειρία από την εφαρμογή του άρθρου 34Α του π.δ. 18/1989 για την απόρριψη των προφανώς απαραδέκτων και αβασίμων ενδίκων βοηθημάτων και μέσων με αποφάσεις λαμβανόμενες σε συμβούλιο επιτρέπει την επέκταση του μέτρου, ώστε να εισάγονται εφεξής σε συμβούλιο και να γίνονται δεκτά τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι προφανώς βάσιμα. Εκτιμάται ότι η επέκταση του μέτρου στα προφανώς βάσιμα ένδικα βοηθήματα και μέσα θα συμβάλει αποφασιστικά στην επιτάχυνση του έργου του Δικαστηρίου.

Επί του άρθρου 9:

Αυτονόμητη ρύθμιση προς περιορισμό των προπετών ενδίκων μέσων και της δικομανίας εν γένει.

Επί του άρθρου 10:

Καθώς η τριμελής Επιτροπή Αναστολών δεν περιορίζεται, όπως παλαιότερα, στην εκτίμηση μόνης της βλάβης του αιτούντος, παρά επιλύει και νομικά ζητήματα, δημιουργείται συχνά, και μάλιστα σε θέματα παραδεκτού αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων και αναστολών, αντίθετη νομολογία σε ζητήματα που, ελλείψει υπερκείμενου σχηματισμού, δεν επιλύονται. Για τον λόγο αυτό προτείνεται η σύσταση πενταμελούς σχηματισμού και διευκρινίζεται ότι οι Πάρεδροι μετέχουν με αποφασιστική ψήφο.

Επί του άρθρου 11:

Σε πολλές περιπτώσεις οι εκσκαφές, θεμελιώσεις και λοιπές οικοδομικές εργασίες αρχίζουν αμέσως μετά της έκδοση της σχετικής οικοδομικής αδείας και συνεχίζονται και, μάλιστα, συχνά επιταχύνονται μετά την άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως και αιτήσεως αναστολής κατά της αδείας, κατά το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί εωσότου κριθεί το αίτημα προσωρινής δικαστικής προστασίας από την Επιτροπή Αναστολών ή από τον πρόεδρο του οικείου δικαστηρίου με προσωρινή διαταγή του. Η έναρξη ή συνέχιση των οικοδομικών εργασιών κατά το, έστω και μικρό, χρονικό αυτό διάστημα έχει ως αποτέλεσμα να δημιουργείται πραγματική κατάσταση, της οποίας η ανατροπή, μετά την τυχόν ακύρωση της οικοδομικής αδείας από το δικαστήριο, είναι στην πράξη σχεδόν αδύνατη. Με τα δεδομένα αυτά, εμφανίζεται πολύ συχνά το φαινόμενο οικοδομών ή και συγκροτημάτων οικοδομών που παραμένουν ημιτελείς λόγω ακύρωσης της οικοδομικής αδείας. Η κατάσταση αυτή δεν είναι βλαπτική μόνον για την περιοχή και το περιβάλλον, αλλά τελικώς αποβαίνει και σε βάρος του ιδιοκτήτη και του κατασκευαστή. Οι δυσμενείς

αυτές συνέπειες για το περιβάλλον είναι πολύ βαρύτερες για τις περιοχές εκτός οικισμών, δεδομένου ότι στις περιοχές αυτές είναι πιθανόν να επέλθει πλήρης αλλοίωση της φυσιογνωμίας τους.

Προκειμένου να περιοριστούν οι παραπάνω βλαπτικές από πολλές απόψεις καταστάσεις, με την προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπεται η αυτοδίκαιη αναστολή της εκτέλεσης των οικοδομικών αδειών που εκδόθηκαν με βάση νομοθεσία για την εκτός σχεδίου δόμηση, εφόσον κατ' αυτών ασκηθεί αίτηση ακυρώσεως, το ανασταλτικό δε αποτέλεσμα αρχίζει, στην περίπτωση αυτή, από την κοινοποίηση της αίτησης ακυρώσεως στην αρχή που εξέδωσε την άδεια. Η αυτοδίκαιη αυτή αναστολή έχει περιορισμένη χρονική ισχύ που δεν μπορεί να υπερβεί τις εξήντα ημέρες, λαμβάνεται δε και πρόνοια για την προστασία των δικαιούχων της οικοδομικής αδείας από καταχρηστικώς ασκούμενες αιτήσεις ακυρώσεως. Για το σκοπό αυτό παρέχεται στο δικαιούχο της αδείας και σε τρίτους που τυχόν βλάπτονται από την αναστολή η δυνατότητα να ζητήσουν με αίτησή τους, χωρίς καταβολή παραβόλου, την άρση του ανασταλτικού αποτελέσματος και πριν την συμπλήρωση του παραπάνω εξηκονθημέρου, αν η αίτηση ακυρώσεως είναι προδήλως απαράδεκτη ή αβάσιμη. Εξάλλου, εάν μέσα στο εξηκονθήμερο ασκηθεί αίτηση αναστολής και η αίτηση αυτή απορριφθεί από το οικείο δικαστήριο πριν παρέλθει το εξηκονθήμερο, αίρεται το αυτοδίκαιο ανασταλτικό αποτέλεσμα.

Είναι αυτονόητο ότι κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 52 του π.δ. 18/1989 για την προσωρινή δικαστική προστασία, οι οποίες κατά το εξηκονθήμερο που διαρκεί η αυτοδίκαιη αναστολή εκτελέσεως της οικοδομικής άδειας εφαρμόζονται συμπληρωματικώς και αναλόγως, μετά δε την πάροδο του εξηκονθημέρου αυτού εφαρμόζονται πλήρως.

Επί του άρθρου 12:

Ουσιώδης επιτάχυνση της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι απολύτως αδύνατον να επιτευχθεί χωρίς δραστική μείωση του αριθμού των υποθέσεων που εισάγονται ενώπιόν του Ιδίου δε ενόψει του μεγάλου αριθμού των εισαγομένων στο Δικαστήριο αιτήσεων αναιρέσεως που δεν θέτουν σημαντικά νομικά ζητήματα και αποτελούν στην πραγματικότητα, προσπάθεια του διαδίκου να θέσει για τρίτη, κατά σειρά, φορά ενώπιον δικαστηρίου το αίτημά του, παρά το γεγονός ότι έχει ήδη τύχει της κατά το Σύνταγμα έννομης προστασίας από δικαστήρια σε δύο, συνήθως, βαθμούς. Ο μεγάλος αυτός αριθμός οφείλεται επίσης στην επιμονή της Διοίκησης να εξαντλεί όλα, ανεξαιρέτως, τα προβλεπόμενα στο νόμο ένδικα μέσα κατά των δικαστικών

αποφάσεων που δέχονται ένδικα βοηθήματα πολιτών, ακόμη και επί υποθέσεων εντελώς δευτερευούσης σημασίας. Η μείωση αυτή δεν μπορεί, πάντως, να επιτευχθεί με νομοθετικά μέτρα που θα απέκλειαν ή θα παρεμπόδιζαν υπέρμετρα το δικαίωμα προσφυγής στα δικαστήρια από τους πολίτες και το Δημόσιο. Προς αντιμετώπιση λοιπόν του τεραστίου όγκου των ενδίκων μέσων που κατατίθενται, κυρίως δε των αιτήσεων αναίρεσεως που κατατίθενται από το Δημόσιο, προεκρίθη τελικά η υιοθέτηση ενός αντικειμενικού κριτηρίου και συγκεκριμένα, ο νομοθετικός περιορισμός των λόγων παραδεκτού της αιτήσεως αναίρεσεως και της εφέσεως. Ενόψει δε του ότι βασικός σκοπός του Δικαστηρίου είναι η ενότητα της νομολογίας, τα ένδικα αυτά μέσα είναι παραδεκτά μόνον όταν δεν υπάρχει ακόμη νομολογία, είτε όταν υπάρχει αντίθεση της προσβαλλομένης απόφασης προς την νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου, είτε προς ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου. Επίσης, καταργείται η κακή εφαρμογή του νόμου ως λόγος αναίρεσεως, εκτός βεβαίως αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που απαιτούνται, σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη, για το παραδεκτό της αίτησης αναίρεσης. Τέλος, διατηρείται το χρηματικό όριο για το παραδεκτό της ασκήσεως των αιτήσεων αναίρεσεως, όπως ισχύει μετά την αύξησή του με το άρθρο 35 του ν. 3772/2009.

Επί του άρθρου 13:

Ο Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας ορίζει στο άρθρο 6 ότι η σε πρώτο βαθμό εκδίκαση των διοικητικών διαφορών ουσίας ανήκει στο τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο (παρ. 1), εξαιρουμένων των διαφορών από διοικητικές συμβάσεις, οι οποίες υπάγονται σε πρώτο και τελευταίο βαθμό στο διοικητικό εφετείο (παρ. 2 περ. α) και των χρηματικών διαφορών μέχρι του ποσού των 20.000 ευρώ, όπως αναπροσαρμόστηκε με τον ν.3659/2008, που υπάγονται στο μονομελές πρωτοδικείο (παρ. 2 περ. β), και ότι η σε δεύτερο βαθμό εκδίκαση των διοικητικών διαφορών ουσίας ανήκει στο τριμελές εφετείο.

Περαιτέρω, με το ν. 3659/2008, που άρχισε να ισχύει από 8-6-2008, μεταφέρθηκαν κατηγορίες υποθέσεων από το Συμβούλιο Επικρατείας είτε στα διοικητικά εφετεία ως ακυρωτικές είτε στα διοικητικά πρωτοδικεία ως διαφορές ουσίας. Από τα στατιστικά στοιχεία των διοικητικών πρωτοδικείων προκύπτει ότι το 70%-80% των εισαγομένων σ' αυτά υποθέσεων, μετά την αύξηση του ποσού της καθ' ύλην αρμοδιότητας του μονομελούς πρωτοδικείου σε 20.000 ευρώ, είναι πλέον αρμοδιότητας των μονομελών αυτών συνθέσεων. Ενδεικτικά: Τα έτη 2007 και 2008 εισήχθησαν στο μονομελές διοικητικό πρωτοδικείο Αθηνών 5168 και 6304 φορολογικές υποθέσεις και 3980 και

4313 αντίστοιχα υποθέσεις του ν.1406/1983 ενώ, στο τριμελές, τα ίδια έτη, 4202 και 3510 φορολογικές και 5205 και 3709, αντίστοιχα, υποθέσεις του ν. 1406/1983. Αντίθετα, από 8-6-2008, που άρχισε να ισχύει το νέο όριο των 20.000 ευρώ η αναλογία αυτή ανατρέπεται. Έτσι, το έτος 2009 στο τριμελές εισήχθησαν 2200 φορολογικές και 3010 του ν.1406/1983 υποθέσεις ενώ, στο μονομελές αντίστοιχα 9250 φορολογικές και 5260 υποθέσεις του ν.1406/1983. Η ίδια αντιστοιχία εμφανίζεται και σε όλα τα υπόλοιπα διοικητικά πρωτοδικεία. Περαιτέρω, στην αρμοδιότητα του Προέδρου Πρωτοδικών ή του απ' αυτόν οριζόμενου πρωτοδίκη του διοικητικού πρωτοδικείου ανήκει η εκδίκαση της προσωπικής κράτησης, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 231-243 ΚΔΔ, που όμως με το παρόν καταργούνται, μετά και την απόφαση 1/2010 του ΑΕΔ που έκρινε αυτή αντισυνταγματική. Στην αρμοδιότητα του ιδίου ανήκε μέχρι πρόσφατα και η εκδίκαση της κατά το άρθρο 114 του ν.1892/1990 αίτησης ακύρωσης κατά της απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας περί κατεδάφισης εν γένει κατασκευών που έχουν ανεγερθεί σε δημόσια δασική έκταση ή σε έκταση που έχει κηρυχθεί αναδασωτέα, η οποία μετά τη θέση σε ισχύ του ν.3659/2008 μεταφέρθηκε στην ακυρωτική αρμοδιότητα του διοικητικού εφετείου. Με τα δεδομένα αυτά, προκειμένου να ενισχυθεί η έγκαιρη και αποτελεσματική δικαστική προστασία και, συνεκτιμώντας α) την, κατά τα προαναφερόμενα, κατάργηση της αρμοδιότητας των προέδρων πρωτοδικών και την εντεύθεν ελάφρυνση του φόρτου εργασίας τους β) τον βαθμό της σοβαρότητας των υποθέσεων, εκτιμωμένης υπό το πρίσμα των σύγχρονων εξελισσόμενων κοινωνικών και οικονομικών δεδομένων και γ) το γεγονός ότι έχει σωρευθεί πλούσια νομολογία που διευκολύνει το δικαστικό έργο και συμβάλλει στην ασφάλεια της δικαστικής κρίσης, κρίνεται αναγκαίο να εξορθολογισθεί το σύστημα της κατανομής των διαφορών μεταξύ των δύο βαθμών δικαιοδοσίας των διοικητικών δικαστηρίων. Έτσι, προτείνεται α) να χωρήσει νέα κατανομή της αρμοδιότητας των υποθέσεων μεταξύ τριμελούς και μονομελούς διοικητικού πρωτοδικείου, β) να υπαχθεί η εκδίκαση μιας κατηγορίας υποθέσεων στους προέδρους πρωτοδικών των διοικητικών πρωτοδικείων και γ) να λειτουργήσουν μονομελή διοικητικά εφετεία για τις εφέσεις κατά των αποφάσεων των μονομελών διοικητικών πρωτοδικείων.

Ειδικότερα: α) Κρίνεται αναγκαίο να καταργηθεί η εξαίρεση στον γενικό κανόνα της καθ' ύλην αρμοδιότητας που θεσπίζεται με την παράγραφο 4 του άρθρου 6 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας και να μεταφερθούν οι χρηματικές διαφορές που αναφέρονται κατ' εφαρμογή των νομοθεσιών, στις οποίες αναφέρεται η παρ.1 του άρθρου 7 του ν.702/1977 (περί θεμάτων κοινωνικής ασφάλισης) και μέχρι του ποσού της καθ' ύλην

αρμοδιότητας του μονομελούς, όπως κάθε φορά ισχύει, στο μονομελές διοικητικό πρωτοδικείο. Ήδη, από το 1977 που με τον ν.702/1977 μεταφέρθηκαν στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια οι διαφορές αυτές έχουν παρέλθει 32 χρόνια και έχει διαμορφωθεί πλούσια νομολογία.

β) Κρίνεται, επίσης, αναγκαίο ορισμένες διαφορές που, λόγω της φύσης τους αξιώνουν την ταχύτερη εκδίκασή τους, ως αυτονόητη προϋπόθεση της αποτελεσματικότητας της παρεχόμενης δικαστικής προστασίας να εκδικάζονται από τον πρόεδρο πρωτοδικών του διοικητικού πρωτοδικείου, ο οποίος αποφαινεται ανεκκλήτως. Οι διαφορές αυτές αφορούν 1. την αναστολή της λειτουργίας επαγγελματικής εγκατάστασης και την αφαίρεση πινακίδων και αδειών κυκλοφορίας μεταφορικών μέσων λόγω φορολογικών παραβάσεων, κατά το άρθρο 13 του ν.2523/1997, 2. τη λήψη μέτρων προς διασφάλιση των συμφερόντων του δηmosίου λόγω φοροδιαφυγής, κατά το άρθρο 14 του ίδιου νόμου και το άρθρο 153 του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα (ν.2960/2001), 3. την προσωρινή παύση λειτουργίας της επαγγελματικής εγκατάστασης λόγω φορολογικών παραβάσεων ή λόγω οφειλής προς το Δημόσιο, την άρνηση χορήγησης πιστοποιητικού ενημερότητας και θεωρήσεως βιβλίων και στοιχείων, που μεταφέρθηκαν στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια ως διαφορές ουσίας με το άρθρο 51 του ν.3659/2008. Για την εκδίκαση των διαφορών αυτών εξακολουθεί να εφαρμόζεται η ταχεία διαδικασία της παραγράφου 9 του άρθρου 13 του ν. 2523/1997. Κατά τα λοιπά ζητήματα, οι παραπάνω διαφορές διέπονται από τις διατάξεις του Κώδικα, όπως κάθε φορά ισχύουν, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις ειδικές διατάξεις (όπως, με την παράγραφο 9 του άρθρου 13 του ν. 2523/1997, με την οποία προβλέπεται η, κατά παρέκκλιση των παγίων διατάξεων του Κώδικα, κατά τόπον αρμοδιότητα του προέδρου πρωτοδικών του διοικητικού πρωτοδικείου του τόπου της κατοικίας του φορολογουμένου ή της έδρας της επιχείρησης και, στην περίπτωση της αναστολής λειτουργίας της, του τόπου που βρίσκεται αυτή).

γ) Κρίνεται σκόπιμη η σύσταση μονομελών διοικητικών εφετείων για τις εφέσεις επί των υποθέσεων των μονομελών πρωτοδικείων. Η ρύθμιση αυτή επιβάλλεται από την αύξηση του αριθμού των εισαγομένων υποθέσεων στα μονομελή διοικητικά πρωτοδικεία, η οποία διαφορετικά θα επιβάρυνε υπέρμετρα την αρμοδιότητα του τριμελούς διοικητικού εφετείου και με ποσοστό υποθέσεων ήσσονος σημασίας, ενόψει μάλιστα και της διατήρησης του ύψους του ανεκκλήτου στα υφιστάμενα ποσά των 5.000 και 3000 ευρώ, που είχαν πρόσφατα αναπροσαρμοσθεί με τον ν.3659/2008, λόγω της οποίας δεν περιορίζεται η ροή υποθέσεων στα διοικητικά εφετεία. Η τελευταία ρύθμιση κρίνεται αναγκαία να καταλάβει τις εφέσεις κατά αποφάσεων που θα δημοσιευθούν ένα

έτος μετά την δημοσίευση του παρόντος ώστε να υπάρξει επαρκής χρόνος για την κατάρτιση των νέων κανονισμών των εφετείων.

Επί του άρθρου 14:

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν.2717/1999,ΦΕΚ 97Α'), που αναφέρεται στην κατά τόπον αρμοδιότητα των διοικητικών δικαστηρίων, αρμόδιο, κατ' αρχήν, είναι το δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει η αρχή από πράξη, παράλειψη ή υλική ενέργεια οργάνου της οποίας δημιουργήθηκε η διαφορά. Έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο να αποτελούν τη βάση της αγωγής πράξεις, παραλείψεις ή υλικές ενέργειες οργάνων περισσότερων αρχών που εδρεύουν σε διαφορετικές δικαστηριακές περιφέρειες. Το ζήτημα αυτό δεν ρυθμίζεται από τον Κώδικα με αποτέλεσμα να έχουν προκύψει στην πράξη περιπτώσεις διάσπασης της ίδιας υπόθεσης σε περισσότερα δικαστήρια με όλες τις παρενέργειες που αυτό δημιουργεί και κυρίως την καταστρατήγηση της αρχής της ενιαίας δίκης. Προς τούτο κρίνεται αναγκαία ρύθμιση, κατά την οποία στις περιπτώσεις αυτές το αρμόδιο δικαστήριο θα είναι ένα και όχι περισσότερα και θα είναι αυτό που θα επιλέξει ο ίδιος ο ενάγων.

Περαιτέρω, με την παρ. 1 του άρθρου 2 του ν.3659/2008, προστέθηκε περίπτωση γ' στην παράγραφο 2 του άρθρου 7 του Κώδικα, προκειμένου περί διαφορών σχετικών με τις αποδοχές του προσωπικού εν γένει του Δημοσίου, των ΟΤΑ και των Ν.Π.Δ.Δ. Με τη διάταξη αυτή καθιερώθηκε συντρέχουσα δωσιδικία του δικαστηρίου του τόπου, όπου υπηρετεί ο υπάλληλος. Με την παράγραφο 2 όμως του ίδιου άρθρου ορίσθηκε ότι η ρύθμιση αυτή δεν καταλαμβάνει υποθέσεις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του ν.3659/2008. Τούτο έχει ως αποτέλεσμα πλήθος αγωγών, οι οποίες ήταν εκκρεμείς στα Δικαστήρια στις 8-6-2008, ημερομηνία έναρξης της ισχύος του ν.3659/2008, κατά το άρθρο 82 αυτού, και δεν είχαν συζητηθεί μέχρι την ημερομηνία εκείνη, και οι οποίες αφορούν αποδοχές για χρονικά διαστήματα, κατά τα οποία οι υπάλληλοι είχαν υπηρετήσει σε διαφορετικές δικαστηριακές περιφέρειες, να διασπώνται σε πολλές άλλες και να παραπέμπονται στα κατά τόπον αρμόδια, για το καθένα από τα ως άνω επί μέρους χρονικά διαστήματα, διοικητικά δικαστήρια. Το γεγοός αυτό οδηγεί στον αδικαιολόγητο πολλαπλασιασμό των δικών και την συνακόλουθη υπέρμετρη επιβάρυνση όλου του μηχανισμού των διοικητικών δικαστηρίων και επιβαρύνει οικονομικά τους διαδίκους. Έρχεται δε σε πλήρη αντίθεση με την αρχή της οικονομίας της δίκης, ενώ ελλοχεύει ο κίνδυνος έκδοσης για τον ίδιο διάδικο αντίθετων αποφάσεων. Κατόπιν αυτών, με την προτεινόμενη ρύθμιση τροποποιείται η διάταξη της

παραγράφου 2 του άρθρου 2 του ν.3659/2008, ώστε να καταλάβει τις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού (3659/2008) υποθέσεις.

Επί του άρθρου 15:

Η υπεράσπιση του Δημοσίου στις φορολογικές και τελωνειακές δίκες γίνεται, κατά κύριο λόγο, από διοικητικούς υπαλλήλους των Δ.Ο.Υ. και Τελωνείων, παρά το γεγονός ότι, συνήθως, απέναντι τους βρίσκονται δικηγόροι εξειδικευμένοι σε φορολογικά και τελωνειακά ζητήματα .

Έτσι, λόγω και του μικρού αριθμού των μελών του ΝΣΚ, που εκ των πραγμάτων αδυνατούν να καλύψουν τον πράγματι μεγάλο αριθμό του συνόλου των φορολογικών και τελωνειακών διαφορών, το Δημόσιο στηρίζει την υπεράσπιση του, σε σοβαρότατες δίκες με μεγάλους καταλογισμούς, σε διοικητικούς υπαλλήλους που, σε πολλές περιπτώσεις, αδυνατούν να αντικρούσουν τους λόγους των προσφυγών, με τις οποίες τίθενται σύνθετα θέματα κοινοτικού ή διοικητικού ή συνταγματικού δικαίου. Πέραν τούτου, οι εφέσεις, που ασκούνται από τους διοικητικούς υπαλλήλους, είναι σε πολλές περιπτώσεις αόριστες ή παρουσιάζουν σοβαρές ελλείψεις στην νομική τους επιχειρηματολογία.

Κρίνεται, συνεπώς, αναγκαίο να προβλεφθεί η υποχρεωτική παράσταση του Δημοσίου με νομικό παραστάτη μέλος του ΝΣΚ στις δίκες με χρηματικό αντικείμενο ανώτερο των 100.000 Ευρώ.

Επί του άρθρου 16:

Κρίνεται αναγκαίο να τροποποιηθεί η διάταξη του άρθρου 29 παρ 2 ΚΔΔ για να εναρμονιστεί με την ρύθμιση που εισάγεται με την διάταξη του άρθρου 27 παρ 3, όπως τροποποιείται ανωτέρω.

Επί του άρθρου 17:

Με τη ρύθμιση αυτή καταργείται η δυνατότητα προσφυγής από το Δημόσιο και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου κατά πράξεων των οργάνων που εκδόθηκαν ύστερα από άσκηση διοικητικής προσφυγής (νομιμότητας ή ενδικοφανούς), με εξαίρεση αυτής από τον Υπουργό Οικονομικών καθώς και τον αρμόδιο οικονομικό επιθεωρητή. Περαιτέρω, καταργείται ρητά η δυνατότητα των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισως να προσφεύγουν ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων κατά πράξεων των οργάνων τους που αποφαίνονται επί ενδικοφανούς προσφυγής ενδιαφερόμενου ιδιώτη.

Η ενδοστρεφής αυτή προσφυγή εισήχθη με το άρθρο 33 παρ. 4 ν. 702/1977 σε αντικατάσταση της δυνατότητας που είχαν υπό το προϊσχύσαν δίκαιο (άρθρο 7 παρ. 2 του ν. δ/τος 3710/1957) οι οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης να προσφεύγουν με «έφεση» στη Δευτεροβάθμια Ασφαλιστική Επιτροπή Εφέσεων, κατά των αποφάσεων των οργάνων τους που αποφαίνονταν επί πρωτοβάθμιας διοικητικής προσφυγής ιδιώτη. Επρόκειτο για δευτεροβάθμια ενδικοφανή προσφυγή ενώπιον συλλογικού οργάνου της διοίκησης, στο οποίο συμμετείχε, μεταξύ άλλων, και «ανώτερος δικαστικός». Η δυνατότητα άσκησης ενδίκου βοηθήματος, ενδοστρεφούς προσφυγής, από τους οργανισμούς κοινωνικών ασφαλίσεων που εισήγαγε το άρθρο 33 παρ. 4 ν. 702/1977 καταργήθηκε από το άρθρο 8 παρ. 2 εδ. γ' του ν. 1470/1984, για να επαναφερθεί όμως σε ισχύ με το άρθρο 6 παρ. 8 του ν. 1649/1986.

Σήμερα διαπιστώνεται εκ νέου η ανάγκη κατάργησης της ενδοστρεφούς προσφυγής των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης ενόψει του φόρτου υποθέσεων που εκκρεμούν στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια. Έχει παρατηρηθεί μεγάλος αριθμός ενδοστρεφών προσφυγών οργανισμών κοινωνικών ασφαλίσεων, οι οποίες πολύ συχνά δεν δικαιολογούνται από τη σοβαρότητα των υποθέσεων, ούτε περιέχουν σοβαρούς λόγους, σε ορισμένες δε περιπτώσεις τα σχετικά τυποποιημένα δικόγραφα πάσχουν ακόμη και από αοριστία, με αποτέλεσμα να απασχολούν άσκοπα τα διοικητικά δικαστήρια, πολλές φορές μάλιστα και σε δύο βαθμούς δικαστικής κρίσης.

Σε κάθε περίπτωση, ενόψει των δυσμενών συνεπειών που έχει τόσο για τη διοίκηση όσο και για το κοινωνικό σύνολο η καθυστέρηση στην επίλυση των διαφορών που οφείλεται κυρίως στον μεγάλο όγκο των υποθέσεων, αποτελεί πολυτέλεια η διατήρηση της δυνατότητας της διοίκησης να προσφεύγει στα δικαστήρια ακόμη και κατά των πράξεων των δικών της οργάνων και με τον τρόπο αυτό να συντελεί στην περαιτέρω επιδείνωση, από την άποψη του χρόνου εκδίκασης των υποθέσεων, των όρων παροχής δικαστικής προστασίας στους πολίτες, η οποία αποτελεί υποχρέωση επιβαλλόμενη από το άρθρο 20 του Συντάγματος και το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Το πρόβλημα διασφάλισης της ορθής και σύννομης κρίσης επί των ενδικοφανών προσφυγών των ενδιαφερομένων από τα αρμόδια συλλογικά όργανα των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης, όπως είναι ιδίως οι Τοπικές Διοικητικές Επιτροπές του ΙΚΑ, θα έπρεπε να επιλυθεί με μέτρα εντός των ιδίων των οργανισμών αυτών ή και με την εκ νέου εισαγωγή υπέρ των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης δευτεροβάθμιας ενδικοφανούς προσφυγής, την οποία προέβλεπε το προϊσχύσαν δίκαιο, σε κατάλληλο

συλλογικό όργανο του Κράτους, όπως είναι ιδίως το Συμβούλιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Επί του άρθρου 18:

Και μετά την τροποποίηση της ρύθμισης του άρθρου 71 παράγραφος 5 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας με την διάταξη του άρθρου 7 του ν 36592008η διάταξη αυτή δίδει λαβή σε παρερμηνείες και κρίνεται περιττή δεδομένου ότι σε κάθε περίπτωση που υφίσταται θεσπισμένη αρμοδιότητα οργάνου της Διοίκησης με έκδοση διοικητικής πράξης, η άσκηση ή παράλειψη άσκησης της αρμοδιότητας του οργάνου αυτού αποτελεί αυτονόητη προϋπόθεση για την συγκρότηση χρηματικής αξίωσης . Η διατήρηση όμως της διαδικαστικής αυτής προϋπόθεσης ενέχει τον κίνδυνο εσφαλμένης ερμηνείας και απόρριψης ενδίκων βοηθημάτων και στην περίπτωση όπου η αξίωση γεννάται με μόνη την συνδρομή των τασσομένων σχετικώς από τον νόμο ουσιαστικών προϋποθέσεων.

Επί του άρθρου 19:

Με το άρθρο 165 του ΚΦΔ (ν. 4165/1960) ορίσθηκε το όριο του εκκλητού, γενικώς, στο ποσό των 5000 δραχμών. Ειδικότερα, προκειμένου για φορολογικές διαφορές με αντικείμενο την αναγνώριση ζημίας προς έκπτωση θεσπίστηκε ως όριο του εκκλητού ποσό ζημίας 30.000 δραχμών. Ακολούθως, με το άρθρο 60 του ν. 2065/1992 το όριο αυτό αναπροσαρμόστηκε σε 800.000 δραχμές, μειώθηκε όμως, στη συνέχεια, με το άρθρο 92 παρ. 4 περ. δ του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999) σε 500.000 δραχμές (ήδη 1.500 ευρώ με τον ν. 2916/2001), όταν το όριο εκκλητού ορίσθηκε στο ποσό των 200.000 δραχμών. Έκτοτε παρέμεινε στο ύψος αυτό παρότι με το ν. 3659/2008, το γενικό όριο εκκλητού προσδιορίστηκε στο ποσό των 5.000 ευρώ. Ήδη, υπό τις σημερινές συνθήκες το όριο αυτό κρίνεται πολύ χαμηλό και, συνεπώς, καθίσταται αναγκαίο να ορισθεί στο ποσό των 15.000 ευρώ.

Επί του άρθρου 20:

Με την προτεινόμενη διάταξη ενισχύεται η δεσμευτικότητα των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΑΔ), με τις οποίες διαπιστώνεται παράβαση του δίκαιου χαρακτήρα της δίκης ή ουσιαστικού δικαιώματος της σύμβασης και επιδιώκεται η άμεση και ακέραιη επανόρθωση της παράβασης με τα μέσα του εθνικού δικαίου, ώστε στο μέτρο του δυνατού να επαναφερθεί το «θύμα» στην κατάσταση που θα υπήρχε αν δεν είχε λάβει χώρα η παράβαση. Με τον τρόπο αυτό

αποκτά πραγματικό και ωφέλιμο αποτέλεσμα η διαπίστωση της παράβασης σε δίκες ουσιαστικών διοικητικών διαφορών και επέρχεται πλήρης και αποτελεσματική συμμόρφωση προς τις αποφάσεις του ΕΔΑΔ, σύμφωνα με το άρθρο 46 παρ.1 της Σύμβασης, αλλά και την από 19/1/2000 Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών και το από 28/9/2000 Ψήφισμα της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, όπως ήδη συμβαίνει και στις ποινικές υποθέσεις (βλ. άρθρο 525 παρ.1 περ.5 του ΚΠοινΔ., που προστέθηκε με το άρθρο 1^ο του ν.2865/2000). Επίσης, αίρεται και το παράδοξο η απόφαση του ΕΔΑΔ να επιδρά δυνάμει της «αθεντίας» του νομολογιακού προηγούμενου υπέρ άλλων προσώπων στην ελληνική έννομη τάξη όχι όμως και υπέρ του δικαιωθέντος διαδίκου της δίκης ενώπιον του ΕΔΑΔ στην οποία διαπιστώθηκε η παράβαση. Τέλος, η νέα ρύθμιση τίθεται και προς άρση κάθε ερμηνευτικής αμφιβολίας αν επιτρέπεται ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 525 παρ.1 περ.5 του ΚΠοινΔ και στις «ποινικής φύσεως» διοικητικές υποθέσεις, με την έννοια που προσδίδει σ'αυτές η νομολογία του ΕΔΑΔ και των ελληνικών δικαστηρίων. Είναι αυτο ύητο ότι η προβλεπόμενη με την προτεινόμενη διάταξη αίτηση επανάληψης της διαδικασίας δεν χωρεί στις περιπτώσεις, κατά τις οποίες η παράβαση δικαιώματος που διαπιστώθηκε από το ΕΔΑΔ συνίσταται σε καθυστερημένη ολοκλήρωση της διαδικασίας επίλυσης της διαφοράς, δεδομένου ότι στις περιπτώσεις αυτές η αίτηση θα ήταν αλυσιτελής διότι δεν καταλείπεται πεδίο άρσης των συνεπειών της συγκεκριμένης παραβίασης.

Περαιτέρω, τίθεται προθεσμία ενενήντα ημερών από τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης του ΕΔΑΔ για την άσκηση αίτησης επανάληψης της διαδικασίας. Η προθεσμία αυτή κρίνεται απολύτως επαρκής ώστε «το θύμα» της παράβασης, το οποίο ήταν διάδικος στη δίκη ενώπιον του δικαστηρίου αυτού και, επομένως, τεκμαίρεται ότι από τη δημοσίευση ή σε μικρό χρονικό διάστημα μετά τη δημοσίευση έλαβε γνώση της απόφασης, να ζητήσει την αναθεώρηση της δίκης, στο πλαίσιο της οποίας εμφιλοχώρησε η παραβίαση της ΕΣΔΑ, χωρίς όμως να παρατείνεται επί μακρόν η αβεβαιότητα ως προς το ουσιαστικό κύρος της απόφασης του εθνικού δικαστηρίου για λόγους ασφάλειας του δικαίου. Παράλληλως, προτείνονται ειδικές ρυθμίσεις ως προς την έναρξη της προθεσμίας άσκησης του θεσπιζόμενου ένδικου μέσου της αίτησης επανάληψης της διαδικασίας για τους γενικούς και ειδικούς διαδόχους του παραπάνω διαδίκου, ώστε να εξασφαλίζεται και για τους τελευταίους η δυνατότητα άσκησης του ένδικου αυτού μέσου.

Επί του άρθρου 21:

Με την προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπεται ότι η αυτεπάγγελτη διόρθωση της απόφασης από το Δικαστήριο είναι απρόθεσμη. Τούτο κρίνεται απαραίτητο ώστε να εκλείψουν φαινόμενα αδυναμίας εκτέλεσης δικαστικών αποφάσεων λόγω λαθών, τα οποία πολλές φορές διαπιστώνονται μετά την πάροδο τριών ετών από τη δημοσίευση της απόφασης, οπότε σε καμία περίπτωση δεν χωρεί έφεση.

Επί του άρθρου 22:

Η εφαρμογή της δυνητικής ομοδικίας από της εισαγωγής της με την διάταξη του άρθρου 11 παρ 1 του ν 2944/01 απέδειξε ότι ο αριθμός των 100 ομοδικούντων δεν διευκολύνει την ταχύτερη επεξεργασία της υπόθεσης και έκδοση απόφασης, αλλ' αντιθέτως δημιουργεί σοβαρές δυσλειτουργίες. Κρίνεται, συνεπώς, αναγκαίο να περιορισθεί ο αριθμός της δυνητικής ομοδικίας στους 50.

Επί του άρθρου 23:

Επειδή υπό το ισχύον καθεστώς του άρθρου 122 του ΚΔΔ δημιουργήθηκαν στην πράξη αμφισβητήσεις σχετικά με το αν είναι συναφείς υποθέσεις που αφορούν πράξεις, παραλείψεις ή υλικές ενέργειες, οι οποίες στηρίζονται μεν στην ίδια νομική βάση αλλά δεν ταυτίζονται απολύτως ως προς τα πραγματικά περιστατικά που τις συγκροτούν, κρίνεται σκόπιμο να διευρυνθεί η έννοια της συνάφειας ώστε, ως προς την πραγματική βάση, να μην απαιτείται η πλήρης ταυτότητα των πραγματικών περιστατικών, αλλά να αρκεί η ομοιότητα αυτών κατά τα ουσιώδη στοιχεία τους. Ειδικώς στις φορολογικές διαφορές, όπου η ουσιαστικού δικαίου αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων θα οδηγήσει χωρίς λόγο σε απόκλιση από τα ως άνω, κρίθηκε επιβεβλημένη η προτεινόμενη ρύθμιση που επιτρέπει την από κοινού εκδίκαση περισσότερων φορολογικών υποθέσεων για τις οποίες συντρέχουν οι όροι της συνάφειας, κατά τα προαναφερόμενα, ακόμη και αν αυτές ανάγονται σε περισσότερα έτη.

Επί του άρθρου 24:

Με την προτεινόμενη τροποποίηση της παραγράφου 1 του άρθρου 128 του ΚΔΔ, η προθεσμία κλήτευσης των διαδίκων για τη συζήτηση των ενδίκων βοηθημάτων και μέσω των αυξάνεται από 30 σε **60** ημέρες, χρόνος που κρίνεται ως υπερεπαρκής για τη Διοίκηση ώστε να αποστέλλει εγκαίρως στο δικαστήριο το διοικητικό φάκελο. Ομοίως, με την παράγραφο 4 αυξάνεται και η συντεταγμένη προθεσμία κλήτευσης από 10 σε **15**

ημέρες. Οι ρυθμίσεις αυτές κατατείνουν στην επιτάχυνση της διοικητικής δίκης με τον περιορισμό των αναβολών που προκαλούνται λόγω καθυστέρησης αποστολής του διοικητικού φακέλου. Η αύξηση των προθεσμιών κλήτευσης θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την εφαρμογή των νέων διατάξεων του άρθρου 129 του ΚΔΔ.

Επί του άρθρου 25:

Η καθυστέρηση δικών λόγω επανειλημμένων αναβολών της συζήτησης της υπόθεσης εξαιτίας της αδικαιολόγητης μη αποστολής του φακέλου στο δικαστήριο από τη Διοίκηση αποτελεί σήμερα συνηθισμένο φαινόμενο . Από την άλλη πλευρά, η διασπορά των υπηρεσιών της Διοίκησης και η συχνή αναδιοργάνωση ή και κατάργηση των υπηρεσιών της, αποτελούν όχι σπάνιες περιπτώσεις αντικειμενικής αδυναμίας της για την έγκαιρη δημιουργία και αποστολή του διοικητικού φακέλου. Η τροποποίηση του άρθρου 129 ΚΔΔ, αποβλέπει στην εξάλειψη του φαινομένου των αναβολών για το λόγο αυτό, λαμβάνοντας όμως υπόψη και τις πραγματικές δυσχέρειες που μπορεί να αντιμετωπίζει η Διοίκηση. Η μείωση της προθεσμίας αποστολής του φακέλου από 20 σε 15 ημέρες **πριν από τη δικάσιμο, και σε 8 ημέρες σε περίπτωση σύντμησης σε 15 ημέρες της προθεσμίας κλήσης των διαδίκων,** σε συνδυασμό με την αύξηση των προθεσμιών κλήτευσης των διαδίκων (άρα και της Διοίκησης) με το τροποποιούμενο άρθρο 128 ΚΔΔ, παρέχει πλέον στη Διοίκηση ευρύτατα χρονικά περιθώρια προετοιμασίας. Για την αποθάρρυνση της αδικαιολόγητης μη αποστολής του φακέλου ή εκπρόθεσμης διαβίβασης αυτού, **και πέρα από την πειθαρχική ευθύνη των αρμόδιων υπαλλήλων, κατά τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα, και την αυτονόητη αρμοδιότητα των οικείων πειθαρχικών οργάνων να επιβάλουν πειθαρχική κύρωση για παράβαση υπαλληλικού καθήκοντος,** προβλέπεται **επιπροσθέτως** η επιβολή στη Διοίκηση και υπέρ του αντιδίκου χρηματικής κύρωσης, που καταλογίζεται, κατά περίπτωση, εφόσον δεν παρασχεθούν στο Δικαστήριο επαρκείς εξηγήσεις, είτε κατά την συζήτηση στο ακροατήριο είτε με την κατάθεση υπομνήματος. Η επιβολή της κύρωσης αυτής γίνεται με την οριστική απόφαση. Τέλος, στο πνεύμα της σχετικής νομολογίας θεσπίζεται για πρώτη φορά τεκμήριο αληθείας υπέρ του ασκούντος το ένδικο βοήθημα ή μέσο, ώστε η δίκη να περατώνεται, εάν είναι δυνατόν, κατά τη δεύτερη δικάσιμο.

Επί του άρθρου 26:

Με την προτεινόμενη ρύθμιση ορίζεται ότι εάν η υπόθεση έχει επιλυθεί διοικητικώς, εφόσον δεν έχει οριστεί δικάσιμος, η κατάργηση της δίκης γίνεται με πράξη του προέδρου του συμβουλίου ή του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο, κατ' ανάλογη εφαρμογή της παραγράφου 7 του άρθρου 143 του ΚΔΔ.

Επί του άρθρου 27:

Η δυσχέρεια εξέτασης μαρτύρων στις ουσιαστικές διαφορές ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων, σε ορισμένες τουλάχιστον περιπτώσεις, δημιουργεί έλλειμμα δικαστικής προστασίας για τους διαδίκους, εν όψει και της νομολογίας του ΕΔΔΑ (βλ. αποφάσεις της 6-5-1985, Bönisch κατά Αυστρίας και της 20.11.1989, Kostovski κατά Ολλανδίας). Ωστόσο, η εισαγωγή συστήματος ελεύθερης εξέτασης μαρτύρων αντίστοιχου εκείνου της πολιτικής δίκης θα αλλοίωνε τη σημερινή μορφή της διοικητικής δίκης, για την οποία συνήθως αρκεί η εκτίμηση των αποδεικτικών εγγράφων, ενώ θα οδηγούσε σε επιβράδυνση της διαδικασίας στο ακροατήριο. Κρίνεται σκόπιμο να καταργηθεί η υποχρέωση αιτιολογίας της δικαστικής διάταξης που αποδέχεται την εξέταση μαρτύρων, ώστε να καθίσταται ευχερέστερη για το δικαστήριο η αποδοχή σχετικής πρότασης του διαδίκου.

Επί του άρθρου 28:

Η νέα παράγραφος του άρθρου 191 σκοπεί στην παροχή δυνατότητας και στους διαδίκους να καθαρογράψουν το σχέδιο της δικαστικής απόφασης, κατά τρόπο ανάλογο με ό τι συμβαίνει στην πολιτική δίκη (άρθρο 304ΚΠολΔ), ώστε να επιταχύνεται η επίδοσή της και η επέλευση των κατά τα άρθρα 196 επ. ΚΔΔ αποτελεσμάτων της.

Επί του άρθρου 29:

Προς αποφυγή περιττών δικών, θεσπίζεται για πρώτη φορά στο ελληνικό δικονομικό δίκαιο η δυνατότητα μετατροπής της αναγνωριστικής απόφασης σε καταψηφιστική με μόνη την καταβολή, εκ των υστέρων, του αναλογούντος τέλους δικαστικού ενσήμου. Κρίνεται προτιμότερο η μετατροπή της απόφασης να γίνεται με πράξη του δικαστή και όχι με απλή θεώρησή της από τον γραμματέα του δικαστηρίου. Η νέα ρύθμιση αναμένεται να λειτουργήσει ανακουφιστικά για τον ενάγοντα, απαλλάσσοντάς τον από

την υποχρέωση προκαταβολής του δικαστικού ενσήμου όταν ακόμη είναι άγνωστη η τελική έκβαση της υπόθεσης και το ύψος το ποσού που θα επιδικασθεί, ενώ θα απαλλάξει και τα δικαστήρια από επιπλέον δίκες. Είναι αυτο ώητο ότι μετά τη μετατροπή των αναγνωριστικών αποφάσεων σε καταψηφιστικές θα ισχύουν και γι' αυτές οι παράγραφοι 1 έως 3 του ίδιου άρθρου.

Επί του άρθρου 30:

Η μη απόρριψη της αίτησης προσωρινής επιδίκασης απαίτησης, αλλά η παραπομπή της στο αρμόδιο για την εκδίκαση της κύριας υπόθεσης δικαστήριο εφ' όσον ασκήθηκε ενώπιον αναρμοδίου δικαστηρίου, κρίνεται αναγκαία διότι δεν υπάρχει λόγος διαφορετικής ρύθμισης της περίπτωσης αυτής από εκείνης των άρθρων 201, 207 και 210 παρ.2 ΚΔΔ.

Επί του άρθρου 31:

Η διαφοροποίηση των νομικών από τα φυσικά πρόσωπα ως προς τη δυνατότητα προσωρινής επιδίκασης απαίτησής τους κατά του Δημοσίου ή ν.π.δ.δ. δεν είχε εμφανή δικαιολογία. Με την προσθήκη του νέου εδαφίου στην παράγραφο 1 του άρθρου 213, επεκτείνεται και στα νομικά πρόσωπα η δυνατότητα προσωρινής επιδίκασης απαίτησης όταν από την καθυστέρηση έκδοσης της καταψηφιστικής απόφασης επί σχετικής αγωγής τους δημιουργείται σοβαρό πρόβλημα στη συνέχιση της δραστηριότητάς τους.

Επί του άρθρου 32:

Με την τροποποίηση της παραγράφου 2 του άρθρου 215 διορθώνεται η εκ παραδρομής παραπομπή στην παράγραφο 6, αντί της παραγράφου 5 του άρθρου 205.

Επί του άρθρου 33:

Κρίνεται αναγκαίο η καθ' ύλην αρμοδιότητα προς εκδίκαση των κατά το άρθρο 216 διαφορών του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας να εναρμονισθεί με την γενική καθ' ύλην αρμοδιότητα του άρθρου 6 αυτού.

Επί του άρθρου 34:

Η υπαγορευόμενη από τα άρθρα 20 παράγραφος 1 του Συντάγματος και 6 παράγραφος 1 της ΕΣΔΑ αποτελεσματική δικαστική προστασία επιβάλλει την πρόβλεψη

επαρκών προθεσμιών άσκησης των ενδίκων μέσων και βοηθημάτων. Η προβλεπόμενη 3ήμερη (μόνον) προθεσμία από την προϊσχύσασα διάταξη της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 220 ΚΔΔ είναι αυτονοήτως ανεπαρκής και, συνεπώς, η αντικατάστασή της με προθεσμία 10 ημερών είναι επιβεβλημένη.

Επί του άρθρου 35:

Μεγάλο ποσοστό των υποθέσεων που εκκρεμούν στα διοικητικά δικαστήρια δεν παρουσιάζουν βαρύνοντα νομικά ζητήματα, αλλά αναφέρονται στη διεκδίκηση μικρών χρηματικών απαιτήσεων που θεμελιώνονται σε αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας ή του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου. Στις περιπτώσεις αυτές, όπου ο δικαστής εφαρμόζει μηχανικά κατ' ουσίαν το ισχύον δίκαιο, η εισαγωγή μιας ειδικής διαδικασίας επιδίκασης της απαίτησης, παρόμοιας με τη διαδικασία έκδοσης διαταγής πληρωμής που ισχύει στην πολιτική δικονομία, θα επιτάχυνε την απονομή της διοικητικής δικαιοσύνης, καθιστώντας περιττή τη διεξαγωγή συζήτησης στο ακροατήριο, με ό,τι αυτή συνεπάγεται, σε έναν μεγάλο αριθμό υποθέσεων. Γι' αυτόν τον λόγο, προτείνεται η εισαγωγή μιας διαδικασίας επιδίκασης απαιτήσεων με δικαστική πράξη, μόνον σε απολύτως περιορισμένες κατηγορίες υποθέσεων, που εμφανίζονται ιδιαίτερος συχνά στην πράξη, και για διαφορές μικρού αντικείμενου.

Ως προς τη διαδικασία, ακολουθείται γενικά το επιτυχημένο πρότυπο της διαταγής πληρωμής στην πολιτική δικονομία. Με τη δυνατότητα άσκησης ανακοπής κατά της απόφασης επί της προσωρινής διαταγής τίθεται μια ουσιώδης εγγύηση υπέρ του Δημοσίου, ενώ ο ιδιώτης, σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης για την επιδίκαση της απαίτησής του, διαθέτει πάντοτε τη δυνατότητα να ασκήσει το κατάλληλο ένδικο βοήθημα στο αρμόδιο δικαστήριο.

Επί του άρθρου 36:

Τα τέλη χαρτοσήμου των παραγράφων 1 έως 4 του άρθρου 273 ΚΔΔ θεωρούνται καταργημένα μετά την έναρξη ισχύος, από 1-1-2001, του άρθρου 25 του Ν. 2873/2000. Εν όψει τούτου και προς αποφυγή ερμηνευτικών ζητημάτων, κρίνεται απαραίτητη η κατάργηση του άρθρου 273 στο σύνολό του.

Επί του άρθρου 37:

Με την προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπεται τέλος δικαστικού ενσήμου και για την αίτηση επιδίκασης της απαίτησης του άρθρου 41 του παρόντος.

Επί του άρθρου 38:

Το ισχύον σύστημα, που έχει ως αποτέλεσμα, όταν επιχειρείται εκτέλεση σε βάρος οφειλέτη του Δημοσίου για φορολογικά, αλλά και ιδιωτικά χρέη, να επιλαμβάνονται παράλληλα, με βάση την αρχή της υποκειμένης αιτίας, και τα διοικητικά, και τα πολιτικά δικαστήρια, οδηγεί σε άτοπα αποτελέσματα. Ενόψει της διατάξεως του άρθρου 94 παρ. 3 του Συντάγματος κρίνεται σκόπιμο, να γίνει μεταφορά της εκδικάσεως των υποθέσεων του Κ.Ε.Δ.Ε. που υπάγονται στην αρμοδιότητα των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων στα πολιτικά δικαστήρια, δοθέντος μάλιστα, ότι δυνάμει του ν. 3068/2002 (άρθρο 4) η εκτέλεση κατά του Δημοσίου χωρεί σύμφωνα με τις διατάξεις του όγδοου βιβλίου του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Άλλωστε, με σχέδιο νόμου περί δικαστικής προστασίας κατά τη σύναψη συμβάσεων σύμφωνα με την Οδηγία 2007/66, προτείνεται αντίστροφα, βάσει της ίδιας συνταγματικής διάταξης, του άρθρου 94 παρ. 3, όλες οι σχετικές διαφορές να περιέλθουν στα διοικητικά δικαστήρια.

Επί των άρθρων 39, 40, 41 και 42:

Διατάξεις περί μεταφοράς αρμοδιοτήτων από το Συμβούλιο της Επικρατείας στα διοικητικά δικαστήρια σύμφωνα με την πρόταση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας (πρακτικό 4/2010) με σκοπό την αποσυμφόρηση του Δικαστηρίου και την διευκόλυνση του έργου του. Εξάλλου, στο πλαίσιο της δυνατότητας που παρέχεται με το άρθρο 94 παράγραφος 3 του Συντάγματος για την μεταφορά αρμοδιοτήτων στα πολιτικά ή διοικητικά δικαστήρια προκειμένου να επιτυγχάνεται ενιαία εφαρμογή της αυτής νομοθεσίας, με το άρθρο 41 παρ. 1 μεταφέρονται στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων οι διαφορές που αφορούν απαιτήσεις αποζημίωσης οποιασδήποτε μορφής για ζημίες που έχουν προκληθεί από αυτοκίνητα, δεδομένου ότι στις διαφορές αυτές κατά κανόνα δεν τίθενται θέματα δημόσιου δικαίου. Κρίνεται δε σκόπιμο η ισχύς του άρθρου αυτού να αρχίσει 3 μήνες μετά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Επί του άρθρου 43:

Διευκρινίζεται ότι οι διατάξεις, με τις οποίες μεταφέρονται στα διοικητικά πρωτοδικεία και διοικητικά εφετεία αρμοδιότητες του Συμβουλίου της Επικρατείας, εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς υποθέσεις και προβλέπεται ο τρόπος διαβίβασης τους στο εφεξής αρμόδιο δικαστήριο.

Επί του άρθρου 44:

Για την εκδίκαση της προσφυγής κατά πράξεως, με την οποία διατάσσεται η αναστολή λειτουργίας επαγγελματικής εγκατάστασης λόγω φορολογικών παραβάσεων, κατά το άρθρο 13 του ν.2523/1997, προβλέπεται ταχεία διαδικασία με την παράγραφο 9 του άρθρου αυτού, η οποία εφαρμόζεται αναλόγως και στην περίπτωση λήψεως μέτρων προς διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου λόγω φοροδιαφυγής, κατά το άρθρο 14 του ίδιου νόμου και το άρθρο 153 του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα (ν.2960/2001), καθώς και για την εκδίκαση της προσφυγής κατά της πράξεως, με την οποία διατάσσεται η προσωρινή παύση λειτουργίας επαγγελματικής εγκατάστασης λόγω οφειλής προς το Δημόσιο, και κατά της άρνησης χορηγήσεως πιστοποιητικού ενημερότητας και θεωρήσεως βιβλίων και στοιχείων. Ορίζεται ότι κατά την ταχεία αυτή διαδικασία, αρμοδιότητας του προέδρου πρωτοδικών, η δικάσιμος δεν μπορεί να απέχει περισσότερο των δύο μηνών από την περιέλευση στο δικαστήριο του φακέλου και ότι η απόφαση δημοσιεύεται σε δύο μήνες από την συζήτηση της υπόθεσης. Κατά της απόφασης του προέδρου πρωτοδικών δεν χωρεί έφεση. Ως προς την χορήγηση της αναστολής, εφόσον η προσβαλλόμενη πράξη είναι δεκτική αναστολής, γίνεται παραπομπή στις διατάξεις των άρθρων 200 επόμενα του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

Επί του άρθρου 45:

Με τις διατάξεις των ν.1934/1991 και 2296/1995 υπήχθη στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών η προσφυγή κατά των πράξεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Επίσης, με τις διατάξεις του άρθρου 25 του ν.3340/2005 προεβλέφθη άσκηση προσφυγής οπίως ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών κατά των πράξεων της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, που εκδίδονται βάσει των άρθρων 23 και 24 του νόμου αυτού.

Παράλληλα, ως προς τις αιτήσεις αναστολής των σχετικών πράξεων, με τις διατάξεις του άρθρου 14 παρ.2 του ν.703/1977, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ.25 του ν.2837/2000, και του άρθρου 25 παρ.3 του ν.3340/2005 ορίσθηκε ότι

αρμόδιος να αναστείλει εν όλω ή εν μέρει ή υπό όρους την εκτέλεση της απόφασης κατά της οποίας ασκήθηκε προσφυγή είναι ο Πρόεδρος Εφετών του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων των άρθρων 200 επόμενα του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Περαιτέρω, ορίζεται στο άρθρο 201 του Κώδικα ότι η καθ'ύλην αρμοδιότητα για την αναστολή εκτέλεσης διοικητικών πράξεων ακολουθεί την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου για την εκδίκαση της κύριας υπόθεσης, στο άρθρο 204 αυτού, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 21 του ν.3659/2008, ότι η εκδίκαση της αίτησης αναστολής γίνεται σε συμβούλιο, δεν καλούνται δε σε αυτήν οι διάδικοι ενώ, στο άρθρο 82 του ίδιου ν.3659/2008 ότι «κάθε γενική ή ειδική διάταξη, η οποία ρυθμίζει διαφορετικά τα θέματα στα οποία αναφέρεται ο παρών νόμος, καταργείται». Οι διατάξεις αυτές δημιούργησαν ερμηνευτικά προβλήματα σε σχέση με την καθ'ύλην αρμοδιότητα για την αίτηση αναστολής των πράξεων επί των υποθέσεων της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και Ανταγωνισμού μεταξύ του Προέδρου του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών και του Δικαστηρίου τούτου σε συμβούλιο. Η διχοστασία αυτή καθιστά αναγκαία την νομοθετική αποσαφήνιση για την ενότητα της κρίσης σε ένα θέμα που, εκ των πραγμάτων, δεν είναι δυνατή νομολογιακή ενοποίηση της ακολουθούμενης λύσης. Προς τούτο πρέπει να ορισθεί ότι καθ'ύλην αρμόδιο για την εκδίκαση της αίτησης αναστολής των πράξεων αυτών είναι το Δικαστήριο σε συμβούλιο. Με την ρύθμιση αυτή επιτυγχάνεται αφενός ομοιόμορφη λύση με τις λοιπές ρυθμίσεις του Κώδικα ως προς το ζήτημα της αρμοδιότητας στις αιτήσεις αναστολής ενώ τούτο επιβάλλεται και από την δυσχέρεια και την φύση των σχετικών διαφορών.

Επί του άρθρου 46:

Με τις διατάξεις του άρθρου 30 παρ. 3 του ν.1650/1986 υπήχθη στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια η επίλυση των διαφορών, οι οποίες ανακύπτουν από την εφαρμογή της νομοθεσίας περί προστασίας του περιβάλλοντος με την καθιέρωση προσφυγής ουσίας κατά των σχετικών πράξεων επιβολής προστίμου. Η απόφαση που επιβάλλει πρόστιμο, κατ' εφαρμογή αυτών των διατάξεων, υπόκειται σε προσφυγή ενώπιον του αρμόδιου διοικητικού πρωτοδικείου και, σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ.7 του ν. 2947/2001, ενώπιον του τριμελούς διοικητικού εφετείου, σε πρώτο και τελευταίο βαθμό, εφόσον το ύψος του επιβαλλόμενου προστίμου υπερβαίνει τα 5.000.000 δραχμές. Διαπιστώνεται ότι δεν συντρέχει λόγος για την διαφοροποίηση ως προς την αρμοδιότητα εκδίκασης των διαφορών αυτών λόγω ποσού μεταξύ του διοικητικού πρωτοδικείου και του διοικητικού εφετείου ενώ εξάλλου έχει διαμορφωθεί πλούσια νομολογία που

διευκολύνει το δικαστικό έργο . Προτείνεται, συνεπώς, η υπαγωγή όλων αυτών των διαφορών στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του διοικητικού πρωτοδικείου, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας

Επί του άρθρου 47:

Με τη ρύθμιση αυτή επιδιώκεται η απλοποίηση και η επιτάχυνση της προσωρινής δικαστικής προστασίας στις ακυρωτικές διαφορές που αναφέρονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας περί αλλοδαπών και υπάγονται στην αρμοδιότητα των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων **και, παραλλήλως, η απαλλαγή των δικαστηρίων αυτών από τις αιτήσεις ακυρώσεως, οι οποίες κατατίθενται με μόνο σκοπό την επιδίωξη της αναστολής της άμεσης εκτέλεσης της σχετικής διοικητικής πράξης και, επομένως, στις περιπτώσεις αυτές δεν θα συντρέχει λόγος αυτός άσκησης τους αν δεν χορηγηθεί η επιδιωκόμενη αναστολή και εκτελεστεί η διοικητική πράξη.** Ο αιτούμενος δικαστικής προστασίας αλλοδαπός δικαιούται να ασκήσει αίτηση αναστολής εκτελέσεως και πριν από την υποβολή αιτήσεως ακυρώσεως, υποχρεούται, όμως, να ασκήσει αίτηση ακυρώσεως εντός 30 ημερών **από την κατάθεση της αίτησης αναστολής, άλλως η τυχόν χορηγηθείσα προσωρινή διαταγή ανακαλείται αυτεπαγγέλτως και, σε κάθε περίπτωση, η αίτηση αναστολής τίθεται στο αρχείο.**

Επί του άρθρου 48:

Οι αντιρρήσεις κατά της κράτησης αλλοδαπού, ενόψει της απέλασής του, εισήχθησαν στην ελληνική έννομη τάξη με το ν. 2910/2001 (άρθρο 44 παρ.3 αυτού). Από την διατύπωση όμως της ταυτάριθμης παραγράφου του άρθρου 76 του ν.3386/2005, που τροποποίησε την ανωτέρω διάταξη, αφαιρέθηκε η ρητώς προβλεπόμενη δικαιοδοτική εξουσία του προέδρου του διοικητικού πρωτοδικείου, στην περιφέρεια του οποίου κρατείται ο αλλοδαπός, να κρίνει για την νομιμότητα της κράτησής του, που προβλεπόταν ρητά στην προϊσχύουσα ρύθμιση. Η παράλειψη αυτή αφενός αποδυναμώνει την αναγκαία για την ασφάλεια δικαίου σαφή διατύπωση μιας διάταξης που ρυθμίζει μάλιστα θεμελιώδες ατομικό δικαίωμα, όπως είναι η προσωπική ελευθερία, αφετέρου δε έρχεται σε αντίθεση με σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (βλ. απόφαση της 11.6.2009, υπόθεση S.D κατά Ελλάδας). Ενόψει των ανωτέρω, κρίνεται σκόπιμο να επαναφερθεί η ρύθμιση που προβλεπόταν στην παράγραφο 3 του άρθρου 44 του ν.2910/2001.

Περαιτέρω, με τις προτεινόμενες διατάξεις ρυθμίζεται διεξοδικά η διαδικασία εκδίκασης των αντιρρήσεων. Στο άρθρο 44 παράγραφος 3 του ν. 2910/2001 προβλεπόταν ρητά ότι οι αντιρρήσεις κατά της κράτησης αλλοδαπού εκδικάζονταν με ανάλογη εφαρμογή της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 243 του ν. 2717/1999 για τις αντιρρήσεις κατά την σύλληψη, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της προσωπικής κράτησης. Σχετική αναφορά παραλείφθηκε από το άρθρο 76 του ν. 3386/2005, που τροποποίησε το ως άνω άρθρο. Το κενό καλύφθηκε νομολογιακά από την πιο συγγενή με αυτή διαδικασία των αντιρρήσεων, το υ άρθρου 2 4 3ΚΔΔ, που προέβλεπε και η προηγούμενη ρύθμιση. Δεδομένου όμως, ότι με το παρόν καταργείται το άρθρο 243 του ΚΔΔ κρίνεται αναγκαίο να ρυθμιστεί το ζήτημα αυτό.

Τέλος, προβλέπεται να είναι δυνητική και όχι υποχρεωτική για τον δικαστή η προθεσμία που τάσσει στον αλλοδαπό για αναχώρηση από τη χώρα καθόσον υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες η προθεσμία αυτή είναι άνευ πρακτικού αποτελέσματος, όπως στην περίπτωση της ανέφικτης απέλασης ή της αίτησης ασύλου.

Επί του άρθρου 49:

Κρίνεται ότι τα διοικητικά δικαστήρια είναι πλέον ώριμα για να ελέγχουν τα ίδια την συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις αποφάσεις τους και συνακόλουθα να απαλλαγεί το Συμβούλιο της Επικρατείας από το σχετικό έλεγχο, περιοριζόμενο στον έλεγχο των δικών του αποφάσεων. Κρίνεται εξάλλου ότι, προς απλούστευση της σχετικής διαδικασίας στο Συμβούλιο της Επικρατείας, ο σχετικός έλεγχος πρέπει να γίνεται στα πλαίσια του κάθε Τμήματος από τριμελή σύνθεση, αποτελούμενη από τον Πρόεδρό του, ένα Σύμβουλο και τον εισηγητή. Όπως προέβλεπε και το άρθρο 3 παρ. 1 του π.δ. 413/1985, ως εισηγητής ενδείκνυται να ορίζεται ο κατά τεκμήριο καλύτερος γνώστης της υπόθεσης, δηλαδή ο εισηγητής της ακυρωτικής απόφασης, μόνον δε σε περίπτωση αδυναμίας αυτού, άλλος Σύμβουλος ή Πάρεδρος.

Επί του άρθρου 50:

Με το άρθρο 39 του ν.3659/2008 εισήχθη στη διοικητική δίκη ο θεσμός της «πρότυπης δίκης» η εφαρμογή του οποίου στη γερμανική διοικητική δικονομία έχει αποδειχθεί απολύτως επιτυχής και έχει συμβάλει αποτελεσματικά στην ταχύτερη εκδίκαση των υποθέσεων. Είναι προφανές ότι η ταχύτερη επίλυση με αμετάκλητη απόφαση μιας υπόθεσης, για την οποία κρίνεται αναγκαία η εφαρμογή του θεσμού αυτού,

αποτρέπει την έκδοση αντιφατικών αποφάσεων και ενισχύει την ασφάλεια δικαίου. Εξάλλου, με την 1 61/9 8 Ψύσταση της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για τις διοικητικές διαδικασίες που ενδιαφέρουν μεγάλο αριθμό προσώπων, την οποία έχει αποδεχθεί και η χώρα μας χωρίς επιφύλαξη, προτείνεται, μεταξύ των άλλων μέσω αντιστάθμισης των σχετικών προβλημάτων, η επιλογή και η εκδίκαση προσφυγών-προτύπων (άρθρο VII). Προς τούτο κρίνεται αναγκαίο, σε συμπλήρωση της ρύθμισης που εισάγεται με τα άρθρα 2 και 3, να ενισχυθεί και ο θεσμός που έχει εισαχθεί με το προαναφερόμενο άρθρο 39 του ν. 3 65 920 08, με την πρόβλεψη ότι στο πλαίσιο δικαστικών διενέξεων, για τις οποίες έχει ενεργοποιηθεί ο θεσμός αυτός, καθίσταται υποχρεωτική η εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 53 παρ. 5 και 58 παρ. 4 του π.δ. 18/1989, με τις οποίες θεσπίζεται αρμοδιότητα του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια να ασκεί αναίρεση και έφεση υπέρ του νόμου. Αν εφαρμοστεί σωστά, ο θεσμός της πρότυπης δίκης μπορεί να οδηγήσει στην επίλυση ερμηνευτικών θεμάτων που τίθενται σε μεγάλο αριθμό εκκρεμών υποθέσεων και, κατά συνέπεια, στην επιτάχυνση της διοικητικής δίκης. Περαιτέρω, θεωρείται σκόπιμο να δοθεί η δυνατότητα να κινείται από τον Γενικό Επίτροπο η σχετική διαδικασία και μετά από αίτημα που μπορεί να υποβάλλεται σε αυτόν από τους Διευθύνοντες τα Δικαστήρια, τους οικείους δικηγορικούς συλλόγους και τον Υπουργό Οικονομικών, ως εποπτεύοντα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους. Τέλος, με την προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπεται ότι η εκδίκαση των ενδίκων βοηθημάτων που στηρίζο και στην ίδια νομική βάση αναστέλλεται μέχρι την δημοσίευση οριστικής απόφασης από το Συμβούλιο της Επικρατείας επί της πρότυπης δίκης. Με την αναστολή αυτή ενισχύεται η αποτελεσματικότητα του θεσμού της πρότυπης δίκης, χωρίς να αποδυναμώνεται το δικαίωμα σε δικαστικής προστασίας των διαδίκων, αφού δεν αναστέλλεται η διαδικασία προσωρινής προστασίας.

Επί των άρθρων 51 και 52:

Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις έχουν ως σκοπό την αντιμετώπιση προβλημάτων, που ανέκυψαν κατά την εφαρμογή του νέου νομοθετικού καθεστώτος για την επιθεώρηση των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, που εισήχθη με τον ν. 3 514/2006.

Ειδικότερα, στην πράξη αναφάνηκε ότι η κατ' έτος ενασχόληση πέντε Συμβούλων της Επικρατείας με την διενέργεια της επιθεώρησης, με παράλληλη πλήρη απαλλαγή από όλα σχεδόν τα λοιπά δικαστικά καθήκοντά τους, ούτε τον σκοπό της αρτιότερης

διενέργειας της επιθεώρησης εξυπηρετεί, αφού γι' αυτήν αρκούν και λιγότεροι επιθεωρητές δικαστές, κυρίως όμως δυσχεραίνει την διεξαγωγή των εργασιών του δικαστηρίου, ιδιαίτερα μάλιστα στην περίπτωση που κληρωθούν δύο ή περισσότεροι επιθεωρητές από τον αυτό σχηματισμό, δεδομένου ότι τα Τμήματα δυσκολεύονται να λειτουργήσουν με ουσιωδώς μειωμένη σύνθεση, οι δε εναπομείναντες δικαστές επιβαρύνονται υπερβολικά, με συνέπεια την εν γένει δυσλειτουργία του δικαστηρίου.

Εκτιμάται περαιτέρω, ότι η μείωση κατά μία των περιφερειών επιθεώρησης (από πέντε σε τέσσερεις, με ισόρροπη, βεβαίως, αναπροσαρμογή των ορίων τους) κατ' ουδέν θα παραβλάψει την άρτια διεξαγωγή της επιθεωρήσεως. Σε συνδυασμό δε με την προσθήκη ρύθμισης για την υποχρεωτική επιλογή των τεσσάρων επιθεωρητών από διαφορετικούς σχηματισμούς, θα αμβλύνει κατά πολύ το επισημαινόμενο ανωτέρω πρόβλημα. Προτείνονται, συνεπώς, ρυθμίσεις με το περιεχόμενο αυτό (άρθρα 50 παρ. 2 και 3 και 51).

Επισημάνθηκε επίσης ως σοβαρό πρόβλημα ότι η πλήρης κατ' έτος υποχρεωτική απαλλαγή ενός αντιπροέδρου από τα δικαστικά του καθήκοντα, εκτός των άλλων συνεπειών, δεν είναι καθόλου αναγκαία για την αποτελεσματική λειτουργία του Συμβουλίου Επιθεώρησης, του οποίου ο όγκος εργασιών δεν είναι μεγάλος, με συνέπεια να υποαπασχολείται για ένα ολόκληρο έτος ένας αντιπρόεδρος, αναγκαίως, αντιθέτως, για την ομαλή λειτουργία του σχηματισμού, του οποίου προΐσταται. Προτείνεται, συνεπώς, διάταξη (άρθρο 19 παρ. 1) για την παράλληλη άσκηση από τον αντιπρόεδρο που θα κληρωθεί τόσο των κυρίων δικαστικών του καθηκόντων, όσο και των καθηκόντων του ως Προέδρου του Συμβουλίου Επιθεώρησης.

Τέλος, δεδομένου ότι κατά τις διατάξεις του ν. 3068/2002, στον βαθμό του Συμβούλου Επικρατείας μπορούν να επιλέγονται και δικαστικοί λειτουργοί με το βαθμό του Προέδρου Εφετών, καθίσταται απαραίτητη η αξιολόγηση των δικαστών που είναι υποψήφιοι να καταλάβουν τη θέση του Συμβούλου Επικρατείας. Για τον λόγο αυτό, προτείνεται (άρθρο 19 παρ. 4) η κατάργηση της διάταξης του άρθρου 43 παρ. 2 ν. 3772/2009 (Α' 112), με την οποία τροποποιήθηκε η παρ. 11 του κεφαλαίου Γ του άρθρου 82 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Καταστάσεως Δικαστικών Λειτουργών και καταργήθηκε η επιθεώρηση στον βαθμό του Προέδρου Εφετών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και η επαναφορά της επιθεώρησης των δικαστικών λειτουργών με το βαθμό του Προέδρου Εφετών.

Άρθρο 53.

Προβλέπεται κωδικοποίηση των διατάξεων περί αρμοδιοτήτων των διοικητικών δικαστηρίων, η οποία έχει καταστεί αναγκαία λόγω αλληπαλλήλων τροποποιήσεων, τις οποίες έχει υποστεί η σχετική νομοθεσία.